

Пропозиції
до проекту Закону України
«Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України
щодо забезпечення поетапного впровадження Єдиної судової
інформаційно-телекомунікаційної системи»
*(реєстр. № 8219 від 23.11.2022 р.)**

Законопроектом передбачено внесення змін та доповнень до Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), які спрямовані на запровадження у кримінальному судочинстві Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (далі – ЄСІТС).

Для цього пропонується: доповнити статтю 35 КПК України положенням щодо порядку подання учасниками справи до суду процесуальних документів в електронній формі та їх реєстрації з використанням ЄСІТС та/або її окремих підсистем (модулів); внести зміни до статті 107 КПК України, встановивши необхідність фіксування кримінального провадження за допомогою технічних засобів у порядку, визначеному Положенням про ЄСІТС та/або положеннями, що визначають порядок функціонування її окремих підсистем (модулів); доповнити статті 135 та 136 КПК України щодо порядку здійснення виклику особи у кримінальному провадженні із використанням ЄСІТС та/або її окремих підсистем (модулів); внести доповнення до статті 336 КПК України, які регламентують порядок участі учасників кримінального провадження у судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду відповідно до вимог Положення про ЄСІТС та/або положень, що визначають порядок функціонування її окремих підсистем (модулів); внести зміни до статей 385 та 387 КПК України щодо проведення виклику та відбору присяжних у суді з використанням ЄСІТС та/або її окремих підсистем (модулів); доповнити статті 401 та 430 КПК України положенням про необхідність вирішення суддею-доповідачем клопотання щодо проведення судового засідання в режимі відеоконференції під час підготовки до апеляційного та касаційного розгляду справи; доповнити Розділ XI «Перехідні положення» КПК України пунктом 27, у якому передбачити поетапний порядок створення та функціонування окремих підсистем (модулів) ЄСІТС.

Зважаючи на викладені у законопроекті пропозиції, зазначимо про такі ризики його ухвалення.

Запропоноване в законопроекті застосування у кримінальному судочинстві «Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи та/або її окремих підсистем (модулів)» має процесуальний характер, оскільки спрямоване на впровадження електронної форми судового процесу, здійснення судом та учасниками кримінального провадження процесуальних дій, використання ними процесуальних документів тощо. Тому вбачаємо доречним внести відповідні доповнення до статті 3 КПК України «Визначення основних термінів Кодексу», надавши в ній дефініцію вищезазначеного терміна.

Запропоновані в законопроекті доповнення частини 1 статті 401 КПК України та частини 1 статті 430 КПК України, відповідно, пунктами 3-1 та 4-1

про необхідність вирішення суддею-доповідачем при підготовці до апеляційного та касаційного розгляду клопотання щодо проведення судового засідання у режимі відеоконференції доцільно виділити, з точки зору оптимальної законодавчої техніки, в окремі пункти із новою нумерацією «5» та «6».

За своїми змістом та метою вирішення суддею-доповідачем названого клопотання є самостійною дією, не пов'язаною з іншими, передбаченими в цих статтях заходах, які вживаються суддею при підготовці до апеляційного та касаційного розгляду справи. Зокрема це стосується зазначеного у пункті 3 частини 1 статті 401 КПК України клопотання щодо обрання, зміни або скасування запобіжного заходу та передбаченого у пункті 4 частини 1 статті 430 КПК України зупинення виконання судових рішень, які оскаржуються.

Підлягає корегуванню і запропонована нова редакція пункту 7 частини 2 статті 412 КПК України, у якій до істотних порушень вимог кримінального процесуального закону, внаслідок яких судові рішення в будь-якому разі підлягає скасуванню, віднесено «невиконання вимог про фіксування судового провадження за допомогою технічних засобів фіксування кримінального провадження в суді першої або апеляційної інстанції». Водночас, згідно із вимогами статті 107 КПК України, на які є посилання, незастосування технічних засобів фіксування кримінального провадження у випадках, якщо воно є обов'язковим, зумовлює недійсність відповідної процесуальної дії та отриманих внаслідок її вчинення результатів. За загальним правилом, встановленим у вказаній статті, фіксування за допомогою технічних засобів кримінального провадження в суді під час судового провадження є обов'язковим, за винятком передбачених цією ж нормою окремих випадків, коли таке фіксування в суді не здійснюється. Тому, з метою дотримання правової визначеності, вбачається необхідним у пункті 7 частини 2 статті 412 КПК України (у запропонованій редакції) після слів «не виконано вимоги про...» додати слово «обов'язкове...», далі по тексту.

Доповнення статті 336 КПК України новими частинами, у яких передбачено можливість використання учасниками кримінального провадження в судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду власних технічних засобів та електронного цифрового підпису, не узгоджується із вимогами цієї ж статті, що визначають підстави та умови застосування в дистанційному судовому засіданні технічних засобів і технологій відеозапису. Останні не передбачають можливості використання в дистанційному судовому провадженні, зокрема для фіксації ходу і результатів процесуальних дій, проведених у режимі відеоконференції, власних технічних засобів. З метою усунення цієї колізії до чинної редакції статті 366 КПК України мають бути внесені відповідні зміни та доповнення, які би унормували процесуальні підстави та порядок використання під час судового провадження в режимі відеоконференції власних технічних засобів та електронного цифрового підпису.

Реалізація запропонованого проекту закону щодо поетапного запровадження у кримінальне судочинство України ЄСІТС та її окремих підсистем (модулів) потребує додаткових видатків із Державного бюджету

України. Про «значний обсяг бюджетних коштів, необхідних для забезпечення функціонування на належному рівні» цієї системи вказано і в пояснювальній записці до законопроекту. Проте всупереч вимогам частини 1 статті 27 Бюджетного кодексу України та частини 3 статті 91 Регламенту Верховної Ради України необхідне фінансово-економічне обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки) не додається.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

**Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*

**Додаток до Пропозицій до законопроекту
(реєстр. № 8219 від 23.11.2022 р.)**

№	Редакція, подана суб'єктом права законодавчої ініціативи	Пропонована редакція з урахуванням зауважень і пропозицій, викладених в описовій частині Пропозицій до законопроекту	Лаконічне обґрунтування запропонованих змін
1.	<p>Частина 1 статті 401 КПК України «Підготовка до апеляційного розгляду</p> <p>1. Суддя-доповідач протягом десяти днів після відкриття апеляційного провадження за скаргою на вирок або ухвалу суду першої інстанції:</p> <p>1) надсилає копії ухвали про відкриття апеляційного провадження учасникам судового провадження разом з копіями апеляційних скарг, інформацією про їхні права та обов'язки і встановлює строк, протягом якого можуть бути подані заперечення на апеляційну скаргу;</p> <p>2) пропонує учасникам судового провадження подати нові докази, на які вони посилаються, або витребує їх за клопотанням особи, яка подала апеляційну скаргу;</p> <p>3) вирішує інші клопотання, в тому числі щодо обрання, зміни або скасування запобіжного заходу;</p> <p><i>3-1) вирішує клопотання щодо проведення судового засідання в режимі відеоконференції;</i></p> <p>4) вирішує інші питання, необхідні для апеляційного розгляду».</p>	<p>Частина 1 статті 401 КПК України «Підготовка до апеляційного розгляду</p> <p>1. Суддя-доповідач протягом десяти днів після відкриття апеляційного провадження за скаргою на вирок або ухвалу суду першої інстанції:</p> <p>1) надсилає копії ухвали про відкриття апеляційного провадження учасникам судового провадження разом з копіями апеляційних скарг, інформацією про їхні права та обов'язки і встановлює строк, протягом якого можуть бути подані заперечення на апеляційну скаргу;</p> <p>2) пропонує учасникам судового провадження подати нові докази, на які вони посилаються, або витребує їх за клопотанням особи, яка подала апеляційну скаргу;</p> <p>3) вирішує інші клопотання, в тому числі щодо обрання, зміни або скасування запобіжного заходу;</p> <p>4) вирішує інші питання, необхідні для апеляційного розгляду».</p> <p>5) вирішує клопотання щодо проведення судового засідання в режимі відеоконференції».</p>	<p>Запропоноване доповнення частини 1 статті 401 КПК України новим пунктом 3-1 щодо необхідності вирішення суддею-доповідачем при підготовці до апеляційного розгляду справи клопотання про проведення судового засідання в режимі відеоконференції має бути виділено в окремий пункт із новою нумерацією. За своїми змістом та метою вирішення суддею-доповідачем вказаного клопотання є самостійною дією, не пов'язаною із передбаченим у пункті 3 частини 1 цієї ж статті іншим заходом – вирішенням клопотання щодо обрання, зміни або скасування запобіжного заходу.</p>

2.	<p>Частина 1 статті 430 КПК України «Підготовка касаційного розгляду</p> <p>1. Суддя-доповідач протягом десяти днів після відкриття касаційного провадження без виклику сторін кримінального провадження:</p> <p>1) надсилає копії ухвали про відкриття касаційного провадження учасникам судового провадження разом з копіями касаційних скарг, інформацією про їхні права та обов'язки і встановлює строк, протягом якого можуть бути подані заперечення на касаційну скаргу;</p> <p>2) витребує матеріали кримінального провадження;</p> <p>3) вирішує заявлені клопотання;</p> <p>4) вирішує питання про зупинення виконання судових рішень, які оскаржуються;</p> <p><i>4-1) вирішує клопотання щодо проведення судового засідання в режимі відеоконференції;</i></p> <p>5) вирішує інші питання, необхідні для касаційного розгляду».</p>	<p>Частина 1 статті 430 КПК України «Підготовка касаційного розгляду</p> <p>1. Суддя-доповідач протягом десяти днів після відкриття касаційного провадження без виклику сторін кримінального провадження:</p> <p>1) надсилає копії ухвали про відкриття касаційного провадження учасникам судового провадження разом з копіями касаційних скарг, інформацією про їхні права та обов'язки і встановлює строк, протягом якого можуть бути подані заперечення на касаційну скаргу;</p> <p>2) витребує матеріали кримінального провадження;</p> <p>3) вирішує заявлені клопотання;</p> <p>4) вирішує питання про зупинення виконання судових рішень, які оскаржуються;</p> <p>5) вирішує інші питання, необхідні для касаційного розгляду;</p> <p><i>6) вирішує клопотання щодо проведення судового засідання в режимі відеоконференції».</i></p>	<p>Запропоноване доповнення частини 1 статті 430 КПК України новим пунктом 4-1 щодо необхідності вирішення суддею-доповідачем при підготовці до касаційного розгляду справи клопотання про проведення судового засідання в режимі відеоконференції має бути виділено в окремий пункт із новою нумерацією. За своїми змістом та метою вирішення суддею-доповідачем вказаного клопотання є самостійною дією, не пов'язаною із передбаченим у пункті 4 частини 1 цієї ж статті іншим заходом – вирішенням питання про зупинення виконання судових рішень, які оскаржуються.</p>
3.	<p>Пункт 7 частини 2 статті 412 КПК України «Істотні порушення вимог кримінального процесуального закону</p> <p>1. Істотними порушеннями вимог кримінального процесуального закону є такі порушення вимог цього Кодексу, які перешкодили чи могли перешкодити суду ухвалити законне та обґрунтоване судові рішення.</p>	<p>Пункт 7 частини 2 статті 412 КПК України «Істотні порушення вимог кримінального процесуального закону</p> <p>1. Істотними порушеннями вимог кримінального процесуального закону є такі порушення вимог цього Кодексу, які перешкодили чи могли перешкодити суду ухвалити законне та обґрунтоване судові рішення.</p>	<p>Згідно із вимогами статті 107 КПК України незастосування технічних засобів фіксування кримінального провадження у випадках, лише якщо воно є обов'язковим, зумовлює недійсність відповідної процесуальної дії та отриманих внаслідок її вчинення результатів. За загальним правилом, встановленим у вказаній статті, фіксування за</p>

	<p>2. Судове рішення у будь-якому разі підлягає скасуванню, якщо:</p> <p>1) за наявності підстав для закриття судом провадження в кримінальній справі його не було закрито.....;</p> <p>7) <i>не виконано вимоги про фіксування судового провадження за допомогою технічних засобів фіксування кримінального провадження в суді першої або апеляційної інстанції».</i></p>	<p>2. Судове рішення у будь-якому разі підлягає скасуванню, якщо:</p> <p>1) за наявності підстав для закриття судом провадження в кримінальній справі його не було закрито.....;</p> <p>7) <i>не виконано вимоги про обов'язкове фіксування судового провадження за допомогою технічних засобів фіксування кримінального провадження в суді першої або апеляційної інстанції».</i></p>	<p>допомогою технічних засобів кримінального провадження в суді під час судового провадження є обов'язковим, за винятком передбачених цією ж нормою окремих випадків, коли таке фіксування в суді не здійснюється. Тому з метою правової визначеності вказаної норми необхідно запропоновану редакцію пункту 7 частини 2 цієї статті скорегувати, зазначивши саме про не виконання вимог щодо обов'язкового фіксування судового провадження за допомогою технічних засобів.</p>
--	--	---	---